

1	Asia.....	2
2	Asian vireilletulo	2
3	Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta	2
4	Kilpailuoikeudellinen arviointi	2
4.1	Yrityskauppasäännösten soveltuminen järjestelyyn	2
4.2	Relevantit markkinat, markkinoiden koko ja yrityskaupan osapuolten markkina-asema	3
4.2.1	Johdanto.....	3
4.2.2	Vapaa-ajan moottoriveneiden valmistus ja myynti.....	3
4.2.3	Perämoottorien myynti	5
4.2.4	Muiden vapaa-ajan koneiden ja laitteiden myynti	6
4.3	Yrityskaupan mahdollisten kilpailuvaikutusten alustava arviointi	6
4.4	Johtopäätös	7
5	Ratkaisu.....	7
6	Sovelletut säännökset.....	7
7	Muutoksenhaku.....	7

1 Asia

1. Jatkoselvitykseen ryhtyminen yrityskauppa-asiassa Inhan Tehtaat Oy Ab / osa Konekesko Oy:n vapaa-ajan moottoriveneliiketoiminnoista sekä Yamaha Motor Europe N.V. / Yamaha- ja vene-edustusliiketoiminta.

2 Asian vireilletulo

2. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV") on 20.12.2016 ilmoitettu järjestely, jossa Yamaha Motor Europe N.V. ja sen yritysryhmään kuuluva Inhan Tehdas Oy Ab hankkivat Yamarin- ja Yamarin Cross -merkkisten vapaa-ajan veneiden valmistuttamis- ja myyntiliiketoiminnan, Finnmaster-, TG-Boats- ja Zodiac -moottoriveneiden myyntiliiketoiminnan sekä Yamahan vapaa-ajan koneiden ja laitteiden (perämoottorit, moottoripyörät, mopedit, lumikelkat, mönkijät ja vesijetit) maahantuonnin ja myyntiliiketoiminnan.

3 Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

3. **Inhan Tehtaat Oy Ab – Buster Boats** ("Buster") kuuluu Yamaha Motor Company Ltd:n ("Yamaha") yritysryhmään. Buster harjoittaa erilaisten vapaa-ajan moottoriveneiden suunnittelua, valmistusta ja valmistuttamista sekä myyntiä.
4. **Yamaha Motor Europe N.V.** on osa japanilaista Yamahaa, joka on erilaisia moottorikäyttöisiä kulkuneuvoja, veneitä ja niiden perämoottoreita sekä erilaisia teollisuustuotteita valmistava ja myyvä monialayritys. Yamahan osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Tokion pörssissä.
5. Yrityskaupan kohteena on Konekesko Oy:n Yamarin- ja Yamarin Cross -vapaa-ajan moottoriveneiden valmistus- ja myyntiliiketoiminta, Finnmaster-, TG-Boats- ja Zodiac-moottoriveneiden myyntiliiketoiminta sekä Yamaha-perämoottoreiden ja muiden vapaa-ajan koneiden ja laitteiden edustus- ja myyntiliiketoiminta ("Kohde").

4 Kilpailuoikeudellinen arviointi

6. Tässä päätöksessä esitetyt KKV:n kannanotot ovat alustavia, eivätkä ne myöskään muodosta tyhjentävää luetteloa mahdollisista kilpailuongelmista. Tässä päätöksessä ei ole tarvetta ottaa lopullista kantaa relevanttien hyödykemarkkinoiden tai maantieteellisten markkinoiden määrittelyyn.

4.1 Yrityskauppasäännösten soveltuminen järjestelyyn

7. Yamahan ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen maailmanlaajuinen liikevaihto vuonna 2015 oli noin 14,2 miljardia euroa, josta

[yli 20]¹ miljoonaa euroa kertyi Suomesta. Kohteen maailmanlaajuinen liikevaihto vuonna 2015 oli noin [65] miljoonaa euroa, josta [yli 20] miljoonaa euroa kertyi Suomesta. Koska kilpailulaissa (948/2011) määritellyt liikevaihtorajat ylittyvät, järjestely kuuluu yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltamisalaan.

4.2 Relevantit markkinat, markkinoiden koko ja yrityskaupan osapuolten markkina-asema

4.2.1 Johdanto

8. Yrityskaupan ilmoittajan mukaan yrityskaupan kannalta relevantit markkinat muodostuvat vapaa-ajan moottoriveneiden valmistuksen ja myynnin markkinoista. Vapaa-ajan moottoriveneiden valmistuksessa ja myynnissä on ilmoittajan mukaan kyse veneiden valmistamisesta, valmistuttamisesta alihankkijoita hyödyntäen, maahantuonnista ja tukkukaupasta jälleenmyyjille.
9. Yamaha valmistaa ja myy myös vapaa-ajan moottoriveneissä käytettäviä perämoottoreita sekä muita vapaa-ajan laitteita (moottoripyöriä, mopedeja, lumikelkkoja, mönkijöitä ja vesijettejä), ja Kohde toimii Yamahan perämoottorien ja varaosien maahantuonnissa ja myynnissä Suomessa, mitkä muodostavat ilmoittajan mukaan vapaa-ajan moottoriveneisiin liittyvän markkinan. Lisäksi Kohde toimii Yamahan vapaa-ajan koneiden, laitteiden ja varaosien maahantuojana ja tukkumyyjänä Suomessa.

4.2.2 Vapaa-ajan moottoriveneiden valmistus ja myynti

10. Ilmoittajan mukaan käytännössä kaikilla merkittävillä valmistajilla on laaja valikoima erityyppisiä veneitä. Vapaa-ajan moottoriveneiden markkinoita voidaan ilmoittajan mukaan jaotella edelleen esimerkiksi veneiden pituuden tai käyttötarkoituksen perusteella. Busterin ja Kohteen mallistoihin kuuluu ilmoittajan mukaan veneitä noin 4-metrisistä noin 8-metrisiin veneisiin, mutta ei yli 10-metrisiä veneitä.
11. Lisäksi veneitä voidaan ilmoittajan mukaan jaotella käyttötarkoituksen perusteella. Ilmoittajan mukaan Pohjoismaissa keskeisin käyttötarkoitus on monikäyttöveneily mukaan lukien mökkiveneily, jonka lisäksi muita käyttötarkoituksia ovat hyöty-/työ-/kalastuskäyttö, yhteyskäyttö, huvikäyttö ja retkiveneily. Käyttötarkoitukset ovat monesti myös päällekkäisiä. Venemallien ja niiden käyttötarkoituksen perusteella voidaan ilmoittajan mukaan tarkastella tarkemmin seuraavia venemalleja: avomoottoriveneet ("Bow riders" ja "Consoles"), hyttiveneet ("Cabin boats") ja retkiveneet ("Day cruisers" ja "Hardtops").
12. Avomoottoriveneet ovat ilmoittajan mukaan monikäyttöveneitä, jotka soveltuvat niin kalastukseen, yhteyskäyttöön kuin mökkiveneeksi. Avomoottoriveneet ovat ilmoittajan mukaan joko konsoliveneitä tai niin sanottuja bow

¹ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

- rider -veneitä, joiden keskeisin ero on veneen konsolin sijainti ja mahdollinen kevyt väliovi veneen keulan ja perän välillä. Sekä Busterin että Yamarin- ja Yamarin Cross -mallistoihin kuuluu ilmoittajan mukaan useita erikoisia avomoottoriveneitä. Ilmoittaja on toimittanut KKV:lle markkinatietoja avomoottoriveneiden markkinoilta kokonaisuudessaan sekä jaoteltuna koon perusteella alle 4,5-metrisiin, 4,5–6 -metrisiin sekä yli 6-metrisiin veneisiin.
13. Hyttiveneet soveltuvat ilmoittajan mukaan yhteysvenekäyttöön ja huvikalastusveneiksi. Hyttiveneissä veneilykausi on avomoottoriveneitä pidempi ja ne kestävät kovempia olosuhteita. Niiden keskeinen käyttötarkoitus on ilmoittajan mukaan yhteysvenekäyttö saaristossa. Ilmoittajan mukaan Busterin mallistoon ja Yamarin Cross -mallistoon kuuluu yksi hyttivene, jonka lisäksi Kohde myy Suomessa TG-Boats -hyttiveneitä.
 14. Ilmoittajan mukaan retkiveneissä on tyypillisesti avotila, joka tarjoaa tilat matkustamiseen ja oleskeluun. Retkiveneet ovat tyypillisesti day cruiser (DC) -veneitä ja hardtop (HT) -veneitä, joissa on katettu rakenne, mikä mahdollistaa käytön myös haastavammassa sääolosuhteissa. Avomoottori- ja hyttiveneistä erotuksena retkiveneet on suunniteltu yöpymistä silmällä pitäen ja niissä tyypillisesti on erillinen keulayhti. Ilmoittajan mukaan Busterin mallistoon ei kuulu retkiveneitä, sen sijaan Yamarin-mallistoon kuuluu erikoisia DC- ja HT-veneitä.
 15. Ilmoittajan mukaan Kohteeseen kuuluvista muiden valmistajien venemerkkien edustuksesta ja myynnistä Finnmaster-veneiden mallisto muodostuu avomoottoriveneistä, hyttiveneistä ja retkiveneistä, ja TG-Boats on erikoistunut hyttiveneisiin. Zodiac-mallisto puolestaan muodostuu kumiveneistä/RIB-veneistä.
 16. Veneiden valmistusmateriaaleja ovat ilmoittajan mukaan pääasiassa alumiini ja lasikuitu, jonka lisäksi markkinoilla on aluhybridiveneitä, joissa veneen sisäosat valmistetaan lasikuidusta ja runko alumiinista. Ilmoittajan mukaan Buster valmistaa alumiiniveneitä ja Yamarin-mallisto muodostuu lasikuituveneistä sekä Yamarin Cross -mallisto alumiiniveneistä. Ilmoittajan näkemyksen mukaan eri valmistusmateriaalit ovat kuitenkin toisiaan korvaavia.
 17. Maantieteelliseltä laajuudeltaan vapaa-ajan moottoriveneiden valmistuksen ja myynnin markkina on ilmoittajan näkemyksen mukaan vähintään Pohjoismaiden laajuinen, jolla veneilyolosuhteet ja odotukset veneen muotolusta sekä ominaisuuksista ovat keskenään samanlaisia. Ilmoittajan mukaan lähes kaikki suurimmat suomalaiset venevalmistajat myyvät veneitä ulkomaille, pääasiassa Ruotsiin ja Norjaan, ja kaikkia vapaa-ajan moottoriveneitä voidaan kannattavasti viedä ja tuoda vähintään Pohjoismaiden alueella. Erityisesti isompia veneitä viedään myös Pohjoismaiden ulkopuolelle, kuten Venäjälle ja Keski-Eurooppaan. Ilmoittajan mukaan Busterin ja Kohdeen päämarkkina-alueena on Pohjoismaat (Suomi, Ruotsi ja Norja), minkä

lisäksi ne myyvät veneitä muualle Eurooppaan ja Venäjälle. Ilmoittaja on kuitenkin toimittanut KKV:lle markkinatietoja Suomen osalta.

18. Ilmoittajan arvion mukaan vapaa-ajan moottoriveneiden valmistuksen ja myynnin markkina Pohjoismaissa (Suomi, Ruotsi ja Norja) vuonna 2015 oli myynnin arvoltaan noin [230–260] miljoonaa euroa, josta Busterin markkinaosuus oli noin [5–15] % ja Kohteen noin [5–15] %, sekä Suomessa noin [55–65] miljoonaa euroa, josta Busterin markkinaosuus oli noin [10–20] % ja Kohteen noin [10–20] %. Yrityskaupan osapuolten suurimpia kilpailijoita vuonna 2015 pohjoismaisilla vapaa-ajan moottoriveneiden markkinoilla olivat ilmoittajan mukaan veneiden myyntimäärien perusteella arvioituna Terhi (noin [10–20] %), Pioner (noin [5–15] %) sekä Linder (noin [5–15] %).
19. Ilmoittajan mukaan avomoottoriveneiden kokonaismarkkina Suomessa vuonna 2015 oli myynnin arvoltaan noin [45–55] miljoonaa euroa, josta Busterin markkinaosuus oli noin [10–20] % ja Kohteen noin [5–15] %. Alle 4,5 metrisissä avomoottoriveneissä Busterin markkinaosuus myynnin arvon perusteella laskettuna oli ilmoittajan mukaan noin [10–20] % ja Kohteen [alle 5] %, 4,5–6 metrisissä avomoottoriveneissä Busterin markkinaosuus oli noin [10–20] % ja Kohteen noin [5–15] %, sekä yli 6 metrisissä avomoottoriveneissä Busterin markkinaosuus oli noin [20–30] % ja Kohteen noin [10–20] %. Ilmoittajan mukaan avomoottoriveneiden segmentillä yrityskaupan osapuolten suurimpia kilpailijoita veneiden myyntimäärän perusteella mitattuna vuonna 2015 olivat Silver noin [5–15] %:n, Faster noin [1–10] %:n sekä Bella noin [1–10] %:n markkinaosuudella.
20. Hyttiveneiden (kaikki pituudet) markkinat Suomessa vuonna 2015 olivat ilmoittajan arvion mukaan myynnin arvoltaan [alle 5] miljoonaa euroa, josta Busterin markkinaosuus oli noin [10–20] % ja Kohteen noin [30–40] %. Hyttiveneiden segmentissä osapuolten suurimmat kilpailijat (myyntimäärän perusteella laskettuna) vuonna 2015 olivat Axopar noin [10–20] %:n ja Jeanneau noin [10–20] %:n markkinaosuudella.
21. Retkiveneiden markkina Suomessa vuonna 2015 puolestaan oli ilmoittajan arvion mukaan myynnin arvoltaan noin [5–10] miljoonaa euroa, josta Kohteen markkinaosuus oli noin [45–55] %.

4.2.3 Perämoottorien myynti

22. Yamaha valmistaa ja myy vapaa-ajan moottoriveneissä käytettäviä perämoottoreita. Yamahan perämoottorit ovat ilmoittajan mukaan ns. ulkoperämoottoreita erotuksena veneisiin kiinteästi asennettavista sisäperämoottoreista. Kohde toimii ilmoittajan mukaan Yamahan perämoottorien yksinoikeudellisena maahantuojana ja myyntiedustajana (tukkumyyjänä) Suomessa.
23. Perämoottorimarkkinoilla toimii ilmoittajan mukaan pääosin suuria kansainvälisiä toimijoita, jotka kaikki valmistavat laajaa valikoimaa erikokoisia ja -

tehoisia moottoreita. Perämoottorien myynnin markkinoita voidaan ilmoittajan mukaan tarkastella maantieteelliseltä laajuudeltaan kansallisina tai Euroopan talousalueen laajuisina. Ilmoittajan mukaan perämoottoreiden myynnin markkina Suomessa vuonna 2015 oli myynnin arvoltaan noin [25–35] miljoonaa euroa, josta Kohteen myyntien osuus oli noin [25–35] %.

4.2.4 Muiden vapaa-ajan koneiden ja laitteiden myynti

24. Yamaha valmistaa ja myy lisäksi muita vapaa-ajan koneita ja laitteita (moottoripyöriä, mopedeja, lumikelkkoja, mönkijöitä ja vesijettejä), joiden yksinoikeudellisena maahantuojana ja myyntiedustajana (tukkumyyjänä) Kohde toimii Suomessa. Muiden vapaa-ajan koneiden ja laitteiden myynnin markkinoita voidaan ilmoittajan mukaan tarkastella kansallisina. Kohteen markkinaosuus vapaa-ajan koneiden ja laitteiden myynnin markkinalla Suomessa vuonna 2015 oli ilmoittajan arvion mukaan noin [15–20] % moottoripyörien, noin [0–10] % mopediin, noin [0–10] % lumikelkkojen, noin [0–10] % mönkijöiden sekä noin [0–10] % vesijettien myynnistä.

4.3 Yrityskaupan mahdollisten kilpailuvaikutusten alustava arviointi

25. Ilmoittajan näkemyksen mukaan yrityskauppa ei aiheuta haitallisia kilpailuvaikutuksia vapaa-ajan moottoriveneiden valmistuksen ja myynnin markkinoilla tai millään niiden alasegmentillä. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan kilpailuvaikutuksia tulee tarkastella pohjoismaisilla markkinoilla, joilla toimii useita muita merkittäviä kilpailevia venevalmistajia. Ilmoittajan mukaan veneiden valmistus vientiin on keskeistä, ja suomalaisten venevalmistajien veneistä valtaosa menee vientiin. Suomessa myös myydään ulkomaisten valmistajien veneitä. Yrityskaupassa Yamaha hankkii Suomessa oman perämoottoreitaan ja muita vapaa-ajan koneita ja laitteitaan yksinoikeudella myyneen jakelijansa, eikä yrityskauppa siten ilmoittajan näkemyksen mukaan käytännössä muuta markkinoiden rakennetta tältä osin, koska Yamaha tuotteiden maahantuonti on aikaisemmin ollut ainoastaan Konekesko Oy:llä ja tämä liiketoiminta siirtyy nyt Yamahalle itselleen. Yrityskaupalla ei myöskään ole ilmoittajan mukaan vaikutusta perämoottoreiden vähittäismyyntiin, sillä kaupassa ei siirry lainkaan vähittäismyyntiin liittyvää toimintaa, minkä lisäksi perämoottorimarkkinoilla Yamaha kohtaa yrityskaupan jälkeenkin kilpailua suurilta kansainvälisiltä perämoottorivalmistajilta.
26. Erään KKV:n kuuleman markkinatoimijan näkemyksen mukaan yrityskaupan myötä Yamahalle muodostuu määräävä asema veneiden ja niiden perämoottorien myyntiliiketoiminnassa. Lausunnonantajan mukaan yrityskaupan myötä keskittymän markkinaosuus erityisesti alumiiniveneissä nousee korkeaksi, ja myös Pohjoismaisella tasolla tarkasteltuna osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus olisi lausunnonantajan arvion mukaan yli puolet.
27. KKV:n arvion mukaan keskittymän yhteenlaskettu markkinaosuus vapaa-ajan moottoriveneiden markkinalla muodostuu merkittäväksi. Alustavien selvitysten perusteella Suomessa rekisteröityjen veneiden lukumäärän pe-

rusteella laskettuna keskittymän osuus esimerkiksi kaikissa vuonna 2016 käyttöönotetuissa avoveneissä on noin [35–45] % ja yli 6 metrisissä avoveneissä noin [45–55] %.² Myös hyttiveneiden markkinasegmentillä osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus muodostuu huomattavaksi. Rekisteröityjen veneiden lukumäärän perusteella osapuolten kilpailijat puolestaan ovat yrityskaupan osapuolia selvästi pienempiä toimijoita.

28. Alustavien selvitysten perusteella Suomessa valmistetuista vapaa-ajan moottoriveneistä suuri osa menee vientiin ja veneitä myös tuodaan Suomeen. Veneiden tuonti on kuitenkin selvästi vientiä vähäisempää, ja KKV:n alustavan arvion mukaan on edelleen selvitettävä, missä määrin Suomeen tuotavat veneet muodostavat kilpailua keskittymän myymiä venemerkkejä kohtaan.

4.4 Johtopäätös

29. Ottaen huomioon edellä esitetyt markkinoiden rakennetta sekä yrityskaupan osapuolten ja kolmansien välistä kilpailutilannetta koskevat havainnot KKV katsoo, että yrityskaupan kilpailuvaikutuksia yrityskaupan kannalta relevantteilla markkinoilla on edelleen selvitettävä.
30. Alustavan tarkastelun perusteella yrityskauppa saattaa aiheuttaa haitallisia kilpailuvaikutuksia vapaa-ajan moottoriveneiden valmistuksen ja myynnin markkinoilla. Tästä syystä on tarpeen selvittää täsmällisemmin relevanttien markkinoiden määrittelyä ja yrityskaupan kilpailuvaikutuksia näillä markkinoilla. Asiassa on aiheellista tutkia yrityskaupan kilpailuvaikutuksia yksityiskohtaisesti jatkoselvityksessä.

5 Ratkaisu

31. KKV ryhtyy asiassa jatkoselvitykseen, jossa tutkitaan, estääkö käsiteltävänä oleva yrityskauppa kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla erityisesti siitä syystä, että sillä luodaan määräävä markkina-asema tai vahvistetaan sitä.

6 Sovelletut säännökset

32. Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24 ja 26 §.

7 Muutoksenhaku

33. Kilpailulain 44 §:n perusteella yrityskaupan ilmoittaja ei saa hakea muutosta tähän KKV:n päätökseen valittamalla. Lisätietoja päätöksestä antaa tutkija Laura Kauppila, puhelin 029 505 3335, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

² Luvut perustuvat Trafín vesikulkuneuvorekisterin tietoihin.

Päätös

Dnro KKV/1278/14.00.10/2016

Julkinen versio

20.1.2017

8 (8)

Ylijohtaja

Timo Mattila

Tutkija

Laura Kauppila